

Voorzitter

Voorzitter! De commissie stelt de Kamer voor, om dit te berichten aan de voorzitter van het Europees Parlement en aan de benoemden. Zoals gebruikelijk stelt de commissie voor, een afdruk van haar rapport aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties toe te zenden met het verzoek aan het daarin vermelde aandacht te willen besteden. Daarnaast stelt de commissie ook voor, dit rapport ook in handen te stellen van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties teneinde overleg te voeren met de regering over de daarin gemaakte opmerkingen over kiesrechtzaken.

Daarover wil ik nog kort enkele meer algemene opmerkingen maken. Opnieuw hebben rolstoelgebruikers en andere gehandicapten klachten laten aantekenen over de slechte toegankelijkheid van stembureaus. Ook waren er de gebruikelijke klachten over de bereikbaarheid, de vindbaarheid en de inrichting van stembureaus.

Hoewel dit formeel onjuist is, werden in diverse processen-verbaal ook opmerkingen aangetroffen over de vergoeding van leden van stembureaus, zoals te late betaling en belastingheffing over de vergoeding. Het komt de commissie voor dat deze vergoeding thuishoort onder het regime dat geldt voor vrijwilligerswerk. Daarvoor hoeft dus geen aangifte voor de belasting te worden gedaan. Zo nodig ware de regering uit te nodigen om hier al dan niet via de VNG specifiek op te wijzen. Op deze wijze wordt ook voorkomen dat de vergoeding onbedoelde neveneffecten heeft op bijvoorbeeld de hoogte van huursubsidie van een lid van een stembureau.

In Eindhoven 82 bleek de stemmachine bij de opening van het stembureau niet te functioneren. Dat kan gebeuren. Maar echt fout is wat de voorzitter van het stembureau daarna gedaan heeft. Hij vroeg namelijk de kiezers wat zij van plan waren te gaan stemmen en tekende dat aan op de ingenomen oproepkaart. Toen de vervangende stemmachine was aangekomen, bracht hij de stemmen uit volgens de aantekeningen op de vijf oproepkaarten en twee volmachten. Het is de commissie niet gebleken dat deze fout zo'n omvang had dat dit van invloed kan zijn geweest op de juiste vaststelling van de verkiezings-

uitslag. Maar aan de instructie van de leden van verkiezingsbureaus moet kennelijk toch meer aandacht worden besteed om zulke, ongetwijfeld goedbedoelde, spontane initiatieven te voorkomen.

Het stemmen bij brief door Nederlanders in het buitenland gaf ook weer problemen. Het briefstembureau 907 in Den Haag meldde dat 125 retourenveloppen terzijde waren gelegd. Navraag leerde dat deze enveloppen bij het stembureau in het Haagse stadhuis pas aankwamen nadat het stembureau was gesloten, maar vóórdat de telling gereed was. Nadien zijn nog ongeveer 450 retourenveloppen aangekomen en dus buiten beschouwing gelaten. Al deze stemmen zijn verloren gegaan door te late verzending, althans door te late aankomst bij het briefstembureau. De procedures voor het stemmen per brief moeten kennelijk nog steeds verbeterd worden.

Nieuw bij deze verkiezing was dat vele kiezers zich blijkbaar ergeren aan bijkomende verkiezingsonderzoeken en opiniepeilingen. Gelezen 8 bijvoorbeeld tekende aan dat de NOS daar schaduwverkiezingen had georganiseerd om al 's avonds een prognose te kunnen brengen. Kiezers zouden zich hieraan hebben gestoord en zouden zelfs de echte stemming overgeslagen hebben. Kennelijk was het begrip "exit poll" hier niet al te letterlijk genomen!

Uit Nieuwegein kwamen berichten over irritatie door de samenloop met een plaatselijk referendum. De kiezers hadden de oproepkaarten voor het referendum ook in huis. En die werden kennelijk verward met de oproepkaarten voor de Europese verkiezingen. Daardoor hadden kiezers zich tevergeefs – want met de verkeerde oproepkaart – gemeld bij het stembureau. De commissie wil, via de minister van Binnenlandse Zaken en via de VNG, de gemeenten dringend in overweging geven om zo'n situatie te voorkomen door de stemmingen te combineren op één dag.

Voorzitter! Ook een nieuw verschijnsel is dat nogal wat kiezers hun oproepkaart al vóór de verkiezingsdatum hebben opgestuurd aan de Kamer dan wel de commissie voor de Verzoekschriften, de algemene commissie voor Europese Zaken of de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken

en Koninkrijksrelaties. Meestal maakten deze kiezers scherpe opmerkingen over enkele recente gebeurtenissen in het Europees Parlement en daden van leden daarvan. De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties vroeg onze reactie daarop.

Welnu, voorzitter, de commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven is weinig gelukkig met de wijze waarop betrokken kiezers van hun ongenoegen blijk gaven en met de wijze waarop zij hun democratisch recht om te kiezen verspelen. Zij raadt Kamer en de commissies aan om bij volgende verkiezingen de eventueel vooraf ontvangen oproepkaarten niet meer in ontvangst te nemen en om die meteen terug te sturen, omdat de kiezer de kaart nog nodig kan hebben. In een begeleidende brief, zo stellen wij voor, kan een opwekking gedaan worden om toch gebruik te maken van het stemrecht.

De commissie meent dat nadere aandacht nodig is voor het geringe aantal voorkeurstemmen dat nodig is om gekozen te worden verklaard. Volgens de Kieswet volstaat hiervoor reeds 10% van de kiesdeler. Mede door de zeer lage opkomst bij de verkiezingen hebben nu kandidaten dankzij nauwelijks meer dan 11.000 voorkeurstemmen het lidmaatschap van het Europees Parlement verkregen.

Voorzitter! Dit was in het kort het mondeling verslag van de commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven.

De **voorzitter**: Ik dank de commissie voor haar verslag en stel voor, dienovereenkomstig te besluiten.

Daartoe wordt besloten.

(Het rapport is opgenomen aan het eind van deze editie.)¹.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Ik stel voor, op verzoek van de commissie de behandeling van het wetsvoorstel Vervangings- en participatiefonds (26427) te verplaatsen tot na het zomerreces.

Mij is gebleken dat er geen behoefte meer bestaat nog heden de verslagen van het algemeen overleg over de Europese steunkaart en Verantwoord ondernemen te

Voorzitter

behandelen. Deze onderwerpen zijn dus van de agenda afgevoerd.

Ik stel voor, toestemming te verlenen tot het houden van wetgevings- c.q. notaoverleg met stenografisch verslag op:

maandag 6 september 1999:
- van 11.15 uur tot 18.00 uur van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen over het plan herstructurering kunstvakonderwijs (25802);

maandag 20 september 1999:
- van 14.00 uur tot 17.00 uur van de commissie voor de Rijksuitgaven over de nota Van beleidsbegroting tot beleidsverantwoording (26573);

maandag 27 september 1999:
- van 10.15 uur tot 18.00 uur van de vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer over de startnota ruimtelijke ordening 1999 (26391);
- van 10.15 uur tot 18.00 uur van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport over de beleidsvisie GGZ (25424);

maandag 11 oktober 1999:
- van 11.15 uur tot 18.00 uur van de vaste commissie voor Landbouw, Natuurbeheer en Visserij over het beleidsprogramma Kracht en kwaliteit (26446);

maandag 1 november 1999:
- van 11.15 uur tot 23.00 uur van de vaste commissies voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en voor Economische Zaken gezamenlijk over de uitvoeringsnota Klimaatbeleid (26603).

Overeenkomstig de voorstellen van de voorzitter wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Van Gijzel.

De heer **Van Gijzel** (PvdA): Voorzitter! Naar aanleiding van het algemeen overleg vorige week over de hogesnelheidsverbinding naar het zuiden verzoek ik de Kamer om het verslag van het AO hier te behandelen met het oog op een uitspraak die ik aan de Kamer wil voorleggen. Mijn verzoek is of dat morgen mogelijk is.

De **voorzitter**: Ik zal er op een later tijdstip een voorstel over doen.

Het woord is aan de heer Van der Steenhoven.

De heer **Van der Steenhoven** (GroenLinks): Voorzitter! Ik verzoek de Kamer om het verslag van het algemeen overleg over benchmarking op de agenda van de plenaire vergadering te plaatsen.

De **voorzitter**: Ook daarover zal ik de Kamer op een later tijdstip een voorstel doen.

Aan de orde is het debat naar aanleiding van een algemeen overleg op 16 juni 1999 over **de projecten Piramide en Kaleidoscoop**.

□

De heer **Rabbae** (GroenLinks): Voorzitter! Het betreft de voor-schoolse educatie, een belangrijke voorziening voor kinderen met een achterstand om in een vroegtijdig stadium de Nederlandse taal te leren, zodat zij bij de toegang tot de school in groep 1 redelijk geëquipeerd zijn om het onderwijs te kunnen volgen. Dat geldt zowel voor allochtone als voor autochtone kinderen met een achterstand. Het is belangrijk preventief beleid, ook in de zienswijze van beide staatssecretarissen. In die zin hebben wij geen meningsverschil over het belang van deze voorziening, maar hoogstens over de vraag of deze projecten van rijkswege nog een jaar kunnen worden gecontinueerd. Conform de afspraken met de gemeenten stopt de subsidiëring van deze projecten van rijkswege per 1 juli a.s. Diverse fracties hebben signalen gekregen van verschillende gemeenten dat de continuïteit van deze projecten hierdoor in gevaar komt. Mijn fractie vindt het zeer jammer, om niet te zeggen zeer slecht, als er een kink in de kabel van juist deze investering zou komen. Daarom hebben wij aan beide staatssecretarissen gevraagd om hiervoor geld te vinden. Dat geld hadden zij in ieder geval vorige week niet. Ik weet niet of de kassa inmiddels van samenstelling is veranderd. In elk geval vindt mijn fractie dat hiervoor geld moet worden gevonden, desnoods via een kabinetbrede herschikking van de financiën. Dat moet het kabinet echter zelf beoordelen. Wij treden daar niet in. Vandaar dat mijn fractie

samen met de fractie van de SP een motie hierover indient.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende, dat de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen voornemens is de rijkssubsidie voor de projecten Piramide en Kaleidoscoop per 1 juli stop te zetten;

overwegende, dat de stopzetting van de rijkssubsidie voor deze projecten de continuïteit daarvan ernstig in gevaar zou brengen;

overwegende, dat een definitieve structurering van deze projecten zeer wenselijk is maar dat pas na de evaluatie van de projecten eind 1999 een besluit hierover genomen kan worden;

overwegende, dat naast het ministerie van OCW ook het ministerie van VWS bij de financiering van deze projecten betrokken is geweest;

spreekt uit dat de projecten Piramide en Kaleidoscoop voor één jaar verlengd dienen te worden en verzoekt de regering daartoe een aanvullende subsidie van 3,5 mln. beschikbaar te stellen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Rabbae en Kant. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 99 (26200-VIII).

□

Mevrouw **Kant** (SP): Voorzitter! Uit het feit dat mijn fractie de motie van de heer Rabbae heeft medeondertekend, zal al wel duidelijk zijn wat ons standpunt is. Ik kan het dus kort houden.

De projecten Piramide en Kaleidoscoop dreigen per 1 juli te stoppen. De projecten lopen tot die datum. Het was te voorzien dat de geldstroom dan zou stoppen. Anderzijds is er op dit moment nog geen uitgewerkt plan van aanpak over hoe de positieve resultaten van